

Natuurtoets Reinier de Graafterrein

Gemeente Delft

Verantwoording

Natuurtoets Reinier de Graafterrein, Delft
Datum: 19 augustus 2013

Opgesteld door de stadsecoloog van de gemeente Delft, cluster Ruimte advies

Natuurtoets Reinier de Graafterrein, Delft

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en doelstelling
2. Methode
3. Onderzoeksgebied
4. Wettelijk kader
 - 4.1 Flora en faunawet
 - 4.2 Gemeentelijk beleid
5. Onderzoeksresultaten natuuronderzoek
6. Te verwachten soorten
7. Conclusies en randvoorwaarden

Bijlagen

Bijlage 1. Protocol quickscan Flora en faunawet Delft

Bijlage 2. Verklaring

1. Aanleiding en doelstelling

In verband met de voorgenomen ontwikkelingen op het terrein van het Reinier de Graafgasthuis voor de bouw van een kinderdagverblijf en te verwachten bouwaanvraag van het Pharmafilter en flesseneiland is, om te voldoen aan de natuurwetgeving (flora en faunawet), die deels geïmplementeerd is in de Wro-procedures of aanhaakt bij de omgevingsvergunning (Wabo), een natuurtoets uitgevoerd.

Doel van deze natuurtoets is het verkrijgen van inzicht in -het eventueel voorkomen van wettelijk beschermde soorten flora en fauna, -een toetsing aan de bestaande natuurwetgeving en toetsing aan gemeentelijk groenbeleid. Wat betreft bestaande natuurwetgeving kan volstaan worden met een toetsing aan de Flora en faunawet gezien de onderzoekslocatie niet in of nabij een Natura 2000 gebied is gelegen. Uiteindelijk dienen de bevindingen geplaatst te worden in het licht van de van toepassing zijnde natuurwetgeving en lokaal beleid. Op basis van deze gegevens kan worden vastgesteld of de ruimtelijke inrichting hiermee mogelijk in strijd is. Duidelijk dient te worden of voor de geplande inrichting een ontheffing Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Mitigerende- en compenserende maatregelen moeten binnen het project worden meegenomen.

De voorliggende rapportage geeft de resultaten van een uitgebreid onderzoek en quickscan die in het kader van deze Natuurtoets is verricht, waarbij een belangrijk vraag is of aanvullend onderzoek noodzakelijk geacht wordt naar beschermde soorten, relevant in het kader van een ruimtelijke inrichting.

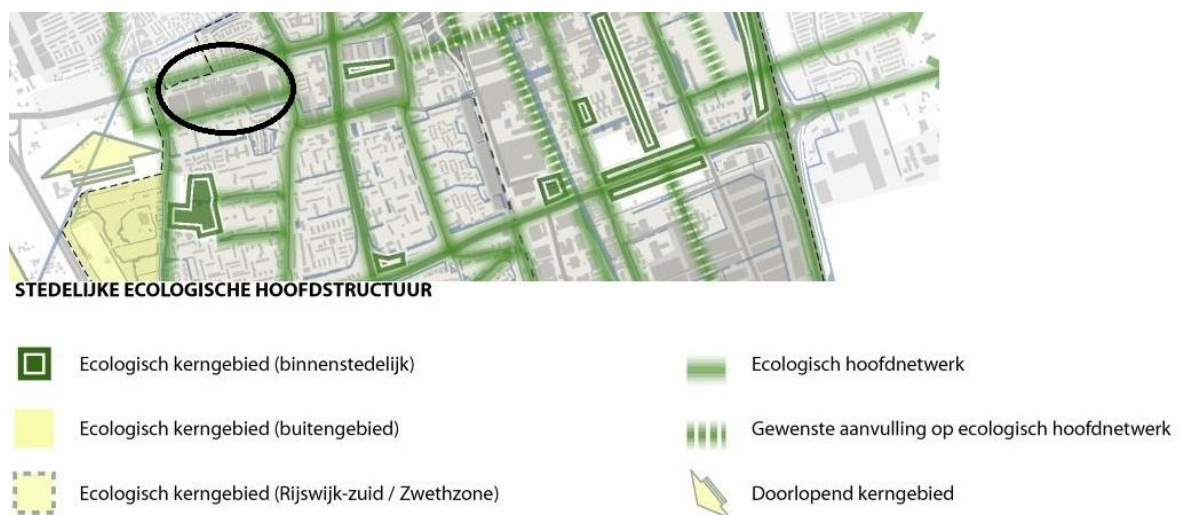
2. Methode

De aanwezigheid van beschermde flora en fauna heeft plaatsgevonden middels:

- Inventarisatie ten behoeve van wijziging bestemmingplan in 2006 (Fauna Delft, 2006. bSR ecologische advies, Rotterdam)
- Quick scan, juni 2012
- Literatuuronderzoek:
 - Vleermuisonderzoek door de zoogdierenstichting Zuid Holland over de periode 2006-2008; (Mostert, 2008)
 - Vleermuisonderzoek Gemeente Delft 2012 (concept, Mostert, 2012)
 - Diverse inventarisaties van gebouwbewonende soorten (mussen, gierzwaluwen 2008-2011).
- Raadpleging van de natuurdatabank Flora en fauna (NDFF-gegevensautoriteit Natuur)

3. Onderzoeksgebied

Het plangebied bestaat in grote lijnen uit het gebied van het Rijnier de Graaf ziekenhuis, gelegen tussen de Jan Thoméelaan, de Reinier de Graafweg, de Buitenhof en de watergang die parallel loopt aan de Brahmstraat. Het plangebied ligt in het gebiedstype Zorgomgeving als benoemd in de nota groen Delft. Bij dit gebiedstype staat in het gemeentelijk beleid aangegeven dat het RdGG een grootschalig, intensief gebouwcomplex is met groene binnentuinen. Het accent ligt op sociaal en economisch (healing environment). De beoogde ontwikkeling van een kinderdagverblijf en het pharmafilter / flesseneiland liggen ten zuiden van het ziekenhuis en hebben een relatie met de watergang en de daarbij behorende oeverzone en groenstrook. De beoogde ontwikkeling van het kinderdagverblijf is gelegen op de plek van de voormalige bouwbeur, dat begin 2013 is gesloopt.

Figuur 1. Gebiedsaanduiding

4. Wettelijk kader

4.1 Flora en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora en faunawet van kracht. Met deze wet zou de Europese regelgeving (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) voor wat betreft de soortbescherming voldoende overgezet zijn in nationale wetgeving. In 2005 is een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB besluit 501 Flora en faunawet) in werking getreden die alle beschermde soorten indeelt in drie beschermingscategorieën (tabellen). Bij beschermde soorten gaat de wet uit van het uitgangspunt “nee, tenzij” (LNV, 2005). Uitgangspunt is te toetsen of de voorgenomen activiteit geen negatief effect heeft op die beschermde soorten. Uit de praktijk blijkt dit in veel gevallen van toepassing te zijn. De wet heeft niet ten doel individuen van soorten te beschermen maar is gericht op het niet in gevaar brengen van het voortbestaan van de soort in ons land.

Tabel 1. In Nederland algemeen voorkomende soorten waarbij voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Voor andere activiteiten dient ontheffing te worden aangevraagd, waarbij de lichte toets van toepassing is: het voortbestaan van de soort mag niet in gevaar worden gebracht.

Tabel 2. In Nederland zeldzame of bedreigde soorten. Voor deze soorten dient bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik ontheffing te worden aangevraagd of gewerkt te worden volgens een door het ministerie van ELI goedgekeurde gedragscode. De aanvraag van een ontheffing wordt beoordeeld aan de hand van de lichte toets.

Tabel 3. Soorten genoemd in de Habitatrichtlijn bijlage IV en enkele bedreigde soorten. Op deze soorten is een zware bescherming van toepassing. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting dient een ontheffing te worden aangevraagd en kan niet worden gewerkt volgens een gedragscode. Bij de beoordeling van een ontheffingsaanvraag geldt de uitgebreide, drieledige toets; het voortbestaan van de soort mag niet in gevaar worden gebracht, er is geen alternatief voor de activiteit en de activiteit past in een bij algemene maatregel van bestuur vastgestelde belang.

Vogels zijn niet opgenomen in een van de tabellen. Voor vogels kan ook voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling worden verleend wanneer er een goedgekeurde gedragscode is. Ze worden wat dat betreft gelijk gesteld aan Tabel 2 soorten. Zo lang er geen goedgekeurde gedragscode is, worden vogels uitgebreid getoetst, gelijk aan de Tabel 3 soorten. Broedende vogels mogen overigens in ieder geval niet worden verstoord. Daarnaast zijn vaste rust- en verblijfplaatsen (kolonies, roestplaatsen) het hele jaar door beschermd.

Verder geldt voor alle werkzaamheden de zorgplicht, die stelt dat voldoende zorg in acht dient te worden genomen voor alle in het wild levende planten en dieren. Dit is een fatsoeneis die voor iedereen geldt.

4.2 Gemeentelijk Nota groen Delft

In 2013 is de Nota Groen Delft vastgesteld. De “Nota Groen 2012-2020” richt zich op het creëren van een groene, attractieve en duurzaam woon- en leefmilieu waarin:

- bewoners, ondernemers en bezoekers zich prettig voelen, elkaar kunnen ontmoeten en zichzelf kunnen ontplooiën;
- flora en fauna kansen krijgen om tot volle wasdom te komen;
- groen en water een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie en omgevingskwaliteit; en
- alle waarden van groen in de besluitvorming worden meegenomen.

Uitgegaan wordt van een groen raamwerk bestaande uit vlakken, lijnen en punten. Hierin worden de waarden van groen benaderd vanuit vijf perspectieven, die worden ingezet als instrument om alle waarden van groen in projecten, plannen en beheer tot hun recht te laten komen. De vijf perspectieven zijn:

1. Groen Delft in ruimtelijk perspectief gericht op de karakterisering van de stad en cultuurhistorische waarden;
2. Groen Delft in sociaal perspectief, gericht op recreatie, cultuur, educatie, esthetiek, participatie, maatschappelijk draagvlak en educatie.
3. Groen Delft in ecologisch perspectief, gericht op bomen, biodiversiteit, gebieden en verbindingen, duurzaamheid, maatschappelijk draagvlak en educatie;
4. Groen Delft in fysisch perspectief, gericht op luchtkwaliteit, waterhuishouding, windkanalen, geluidswering, klimaatadaptatie en energie; en
5. Groen Delft in economisch perspectief, gericht op ecosysteemdiensten, gezondheid, veiligheid, gunstig vestigingsklimaat en baten van groen.

Voor het plangebied wordt ingezet op het sociaal en economisch perspectief om een aantrekkelijk groene en gezondheid bevorderende omgeving te realiseren en het inzetten van ecosysteemdiensten. Vanuit fysisch perspectief wordt ingezet op maatregelen in relatie tot klimaatbestendigheid. Aan de rand van het plangebied ligt de stedelijke ecologische hoofdstructuur waarbij het ecologisch perspectief leidend is. Tussen de uiteindelijke keuze voor de inrichting wordt een afweging gemaakt tussen alle ruimteclaims in het gebied. Het groenbelang is daarbij zwaarwegend en gelijkwaardig aan de andere belangen. De afweging kan ertoe leiden dat prioriteit wordt gegeven aan andere belangen dan het groenbelang. In dat geval wordt in de toelichting bij het plan deugdelijk gemotiveerd waarom dat zo is, welke afwegingen daarbij zijn gemaakt en op welke wijze het groenbelang daarbij is betrokken. Het uitgangspunt is dat aantasting van bestaande groene en ecologische waarden zoveel mogelijk wordt voorkomen en waar mogelijk gecompenseerd. Het inpassen van een plan in het groen en de te nemen biodiversiteitsmaatregelen is een ontwerpopgave en moet in een vroegtijdig stadium bij de planvorming worden betrokken.

5. Onderzoeksresultaten natuuronderzoek

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Reinier de Graaf terrein en heeft een raakvlak met de primaire ecologische structuur van Delft. Deze bestaat uit meerdere open plekken, al dan niet ingericht als bloemrijk en voor een groot deel begeleid door bomenrijen of boomgroepen.

In de periode 2006-2012 zijn voor het Reinier de Graaf terrein meerdere onderzoeken uitgevoerd in het kader van bestemmingsplannen of specifiek gericht naar het voorkomen van soorten (vleermuizen, mussen, gierzwaluwen). Daarnaast is gebruik gemaakt van de NDFF. Het natuuronderzoek gaat in op waarnemingen binnen het plangebied en de directe nabijheid ervan.

Soorten

Flora

De flora op het Reinier de Graafterrein bestaat uit een kruidige vegetatie bestaande uit grassen, riet en zeer algemene ruigtekruiden als brandnetel, speerdistel, vogelmuur, weegbree, klaver, ooievaarsbek en brandnetel.

Figuur 2. Indicatie algemeen voorkomende planten

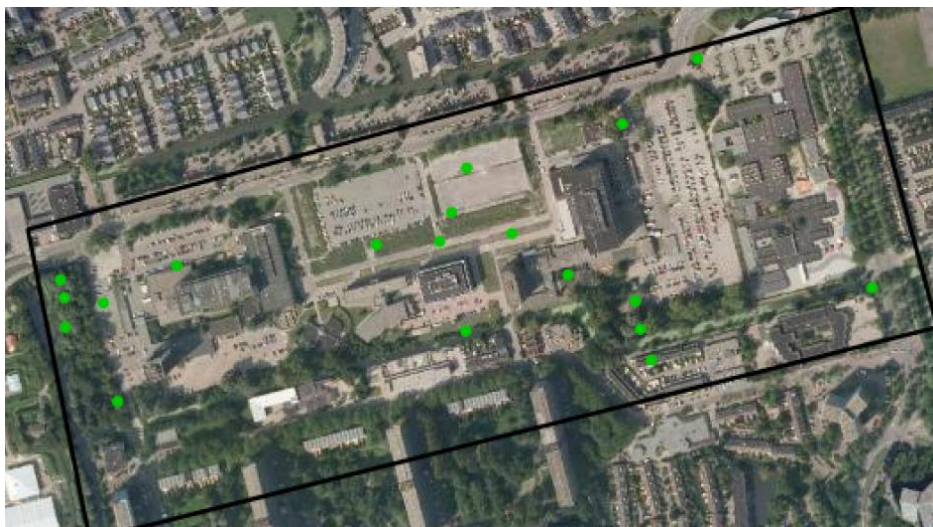
Binnen het plangebied komen geen beschermde planten voor.

Fauna

Amfibieën

Amfibieën zijn niet waargenomen.

Vogels: In 2011 en 2012 zijn de volgende vogels waargenomen: staartmees, krakeend, grote zilverreiger, gaai, zwarte kraai, grote bonte specht, halsbandparkiet, veldleeuwerik, zilvermeeuw, gekraagde roodstaart, heggemus, houtduif, ekster, lepelaar, winterkoning, zwarte roodstaart en boerenzwaluw.

Figuur 3. Waarnemingen van vogels

Langs de slootkant liggen geregeld wilde eenden te zonnen.

Zoogdieren - algemeen

Er zijn geen waarnemingen bekend van zoogdieren, met uitzondering van vleermuizen.

Vleermuizen:

Uit vleermuisonderzoek in de periode 2006-2008 zijn gewone dwergvleermuizen waargenomen binnen het plangebied en met name boven de watergang ten zuiden van het plangebied, langs de Tanthofkade (zie figuur 4). Verblijfplaatsen zijn niet binnen het plangebied waargenomen.

Figuur 4. Gewone dwergvleermuis (2006-2008)

Uit vleermuisonderzoek in 2012 zijn gewone- en ruige dwergvleermuizen foeragerend waargenomen binnen het plangebied en tevens zijn roepende exemplaren waargenomen in de direct nabijheid van het plangebied. (zie figuren 5-7).

Figuur 5. Overzicht vleermuizen NDFF (tot en met 2012)

Figuur 6. Gewone dwergvleermuis voorjaar (2012)
Rood = roepend; zwart = foeragerend

Figuur 7. Ruige vleermuis najaar (2012)
Rood = roepend; zwart = foeragerend

6. Te verwachten soorten

Flora: Er zijn geen beschermde planten te verwachten. Wel is een grote diversiteit aan kruidenrijke begroeiing aanwezig in de groenstrook langs de watergang.

Fauna

Insecten: Gezien de kruidenrijke vegetatie komen er naar verwachting algemene vlinders soorten voor als atalanta, koolwitje en meerdere soorten bijen en andere insecten. Beschermde soorten zijn niet te verwachten.

Amfibieën: Op de locatie zijn door ontbreken van goed biotoop geen amfibieën te verwachten.

Vogels: Algemene soorten vogels zijn te verwachten. Daarnaast zijn ook broedvogels te verwachten in de beplanting en in gebouwen.

Zoogdieren: Binnen het plangebied zijn zowel niet-beschermde soorten als soorten van Tabel 1 en 3 van de Flora en Faunawet te verwachten. Zo is er is een reële kans om muizen, egels en wezel aan te

treffen en tevens de gewone en ruige dwergvleermuis. Het voorkomen van zoogdieren is mede te verwachten vanwege de ecologische zone aan de zuidkant en de verbinding met het natuur- en recreatiegebied Midden Delfland en de Tanthofkade. De niet-beschermden soorten als soorten van Tabel 1 zullen met name in de zone langs de watergang voorkomen.

7. Conclusies en voorwaarden

7.1 Conclusies

1. Uit de inventarisaties en literatuuronderzoek blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied niet-beschermde en algemeen beschermde soorten (tabel 1) kunnen voorkomen (konijn, mol, huisspitsmuis, egel, wezel). Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke ingrepen een algehele vrijstelling van de verbodsartikelen 8 t/m 12, mits voldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen (zie zorgplicht).
2. Daarnaast komen beschermde soorten (tabel 3) voor (vogels, vleermuizen). Voor deze soorten geldt dat zij niet in hun duurzaam voortbestaan worden belemmerd mits voldaan wordt aan gestelde voorwaarden.
3. In de Flora en faunawet is de zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat, daar waar redelijkerwijs mogelijk is, maatregelen genomen dienen te worden om nadelige effecten op flora en fauna (alle soorten) te voorkomen of te beperken. Dit is zowel van toepassing in de fase van uitvoering en realisatie. Strikt genomen geldt dat:
 - de uitvoerende partij besteedt voldoende zorg aan de instandhouding van soorten en hun leefgebieden (biodiversiteit);
 - activiteiten waarvan vermoed kan worden dat ze nadelig zijn voor alle in het wild levende dieren en planten, worden zoveel mogelijk wordt nagelaten;
 - tijdens het uitvoeren van activiteiten worden in redelijkheid maatregelen genomen om te voorkomen dat planten en dieren onnodig worden gedood of beschadigd;
4. Er zijn geen belemmeringen zijn vanuit de Flora en faunawet in het kader van de Wabo. Er hoeft dan ook geen verklaring-van-geen-bedenkingen (VVGB) te worden aangevraagd.
5. Voor bomen geldt echter wel, indien van toepassing, apart de vergunningsprocedure moet worden doorlopen.

7.2 Voorwaarden

Flora en faunawet

Concreet betekent dit dat:

- eventueel verwijderen van houtopstand plaats vindt buiten de broedperiode van vogels (voor 15 februari en na eind juli).
- voor zoogdieren geldt dat voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd moet worden op het voorkomen van zoogdieren en, indien van toepassing, de dieren zorgvuldig moeten worden behandeld;
- in het bestek wordt aangegeven hoe met de zorgplicht wordt omgegaan;
- tot slot geldt dat tijdens de uitvoering een ondertekend exemplaar van deze natuurtoets overlegd kan worden waaruit blijkt dat de werkzaamheden conform de Flora en faunawet worden uitgevoerd. Deze dient voor aanvang van de werkzaamheden door gemeente en uitvoerende partij ondertekend te worden.

Voor niet-beschermde soorten en beschermde soorten van tabel 1, wordt de uitvoerende partij niet op grond van de Flora en faunawet op bovenstaande voorzorgsmaatregelen afgerekend, tenzij sprake is van opzettelijk handelen en een duidelijk gebrek aan voorzorgsmaatregelen.

Gemeentelijke voorwaarden

Vanuit gemeentelijk beleid zijn voorwaarden gesteld aan ingrepen die de stedelijke ecologische hoofdstructuur direct of indirect beïnvloeden. De beoogde ingreep kan de milieukwaliteit van de gewenste ecologische structuur direct of indirect beïnvloeden. Daarom moeten ingrepen zowel in gebieden van de ecologische structuur (=directe invloed) als in gebieden die geen deel uitmaken hiervan (=indirecte invloed) voldoen aan een aantal voorwaarden, als vastgelegd in de groennota. Uitgangspunt is dat er geen barriere werking optreedt en vervuiling door bouwafval wordt voorkomen. Met het ziekenhuis zijn in november 2011 reeds afspraken gemaakt, die zijn vastgelegd in het SOK. Een van die afspraken is dat het ziekenhuis garant staat voor het behoud van het gemiddelde areaal

van de ecologische zone. Met het kinderdagverblijf is het ziekenhuis overeengekomen de verantwoordelijkheid hiervoor en voor onderdelen die deel uitmaken van de SOK, op zich te nemen.

Verklaring

Hierbij verklaren de partijen kennis genomen te hebben van de natuurtoets.
De uitvoerende partij bevestigt de algemene zorgplicht in acht te nemen.

Projectleider/eigenaar

Aannemer/uitvoerder

Datum

Datum

Plaats

Plaats

Handtekening

Handtekening

Bijlage 1. Protocol quickscan Flora en faunawet Delft

Definitie quickscan

Een quickscan wordt uitgevoerd om in korte tijd voor een terrein en de omgeving de geschiktheid voor diverse beschermde soorten of soortgroepen vast te stellen. In combinatie met de gegevens uit databanken en andere achtergrondinformatie, kan worden afgeleid voor welke soorten waarschijnlijk een ontheffing moet worden aangevraagd of dat plannen wellicht moeten worden aangepast. Bij het uitvoeren van een quickscan hoort doorgaans één veldbezoek door een ter zake kundige (volgens definitie van het ministerie van ELI) Als het literatuuronderzoek en het veldbezoek onvoldoende zekerheid bieden over de in het onderzoeksgebied voorkomende soorten van tabel 2 en 3, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd. Daarnaast geeft de quickscan aan of en waar werkzaamheden, gefaseerd in tijd en of ruimte, uitgevoerd dienen te worden. Dit protocol omvat uitsluitend een beschrijving van de wijze waarop het veldbezoek wordt uitgevoerd.

Manier waarop individuele metingen gedaan worden:

Waarnemingen worden gedaan op zicht (blote oog of verrekijker) of geluid. Het onderzoeksgebied wordt doorlopen en alle waargenomen soorten worden genoteerd. Als in het veld niet zeker is welke soort(en) waargenomen zijn, wordt dit met behulp van Heukel's Flora, soortengidsen en/of internet uitgezocht.

Oppervlak of volume dat is geobserveerd per meting en de duur van een observatie

Het oppervlak of volume is afhankelijk van het onderzoeksgebied. Getracht wordt tijdens veldbezoeken waarnemingen te doen in het gehele onderzoeksgebied. Dit wordt vaak bemoeilijkt door binnen het onderzoeksgebied aanwezige particuliere gronden.

De duur van de observatie is eveneens afhankelijk van soort en grootte van het onderzoeksgebied.

Tijd waarin quickscan wordt uitgevoerd

Quickscans worden het hele jaar uitgevoerd. Afhankelijk van de periode in het jaar en hieraan gekoppeld het voorkomen van soorten/soortgroepen, worden verwachtingen en/of waarnemingen genoteerd.

Steekproefmethode

Het onderzoeksgebied wordt zo volledig mogelijk geïnventariseerd zodat een zo volledig mogelijk beeld ontstaat van de aanwezige flora en fauna. Bij twijfel over de volledigheid wordt specifiek vervolgonderzoek uitgezet.

Algemene soorten worden genoteerd als deze worden waargenomen. Naar soorten van tabel 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet en Rode Lijst soorten wordt specifiek gezocht.

Ook te verwachten soorten worden genoteerd op basis van aanwezige biotopen en terreinkennis, met een aantekening dat deze soorten verwacht worden, maar niet zijn waargenomen. Alleen waargenomen soorten worden in de NDFF opgeslagen.

De complete soortenlijst die in beschouwing is genomen

Er wordt geen soortenlijst gehanteerd. Wat wordt waargenomen, wordt genoteerd.

Minimaal worden de volgende soortgroepen geïnventariseerd:

- ☐ Zoogdieren;
- ☐ Planten;
- ☐ Vogels;
- ☐ Amfibieën en reptielen.

De volgende soortgroepen worden slechts geïnventariseerd als deze toevallig worden waargenomen:

- ☐ Insecten;
- ☐ Mossen;
- ☐ Paddenstoelen;
- ☐ Ongewervelden;
- ☐ Vissen.

Voor deze soortgroepen wordt vaak een aanwezigheidsverwachting uitgesproken en wordt gebruik gemaakt van eerder uitgevoerde onderzoeken. Bij twijfel wordt specifiek vervolgonderzoek uitgevoerd als dit soorten van tabel 2 of 3 van de flora- en faunawet betreft.